

ÎN CONTINUAREA MARILOR TRADIȚII

Momentul actual al vieții poporului nostru se caracterizează printr-o unanimă desfășurare de elanuri, închinată împlinirii directivelor Congresului al IX-lea al partidului, împlinirii sarcinilor cincinalului. Aceste coordonate — în care citim deopotrivă largime de orizont, claritate și măreție a perspectivelor, siguranță, fermitate și unitate în zborul către atingerea acestora — se reflectă, zi de zi, în cele mai diverse domenii de activitate, sub cele mai diverse aspecte. Ele se verifică în același timp, ca atare, în ochii mereu mai interesați ai oamenilor de peste hotare, care descoperă în România socialistă, focarul unor experiențe și realizări umane, ca și al unei culturi în plină ascensiune, a căror însemnătate și semnificație nu pot scăpa nimănui și care sînt, de aceea, tot mai insistent și mai cu luare aminte solicitate, ca niște contribuții de preț în cercetarea și dezlegarea variatelor și dificilelor probleme ale contemporaneității. Locul României și cuvîntul ei în concertul celorlalte popoare și națiuni sînt astăzi locul și cuvîntul unei personalități clar și distinct conturate. Edificarea și afirmarea acestei personalități proprii a poporului și statului nostru apar, cu toată strălucirea, drept una din fundamentalele cuceriri către care ne-a înaripat și condus partidul, mai cu seamă din perspectiva sărbătorească din care privim în urmă, spre zilele Marii Eliberări din August '44. Mai cu seamă cu acest prilej, ne pătrundem încă o dată de măsura în care drumul glorios al partidului și triumful ideilor, politicii și acțiunii lui conducătoare, întrupate în fapte de viață, în realități palpabile, într-o nouă umanitate deschisă unei corespunzătoare restructurări morale și spirituale, se așază culminant în continuarea consecvență a marilor tradiții ale mișcării muncitorești și socialiste din România și, prin ele, a luptelor de veacuri, revoluționare și democratice, purtate de întregul nostru popor.

Pe linia de împlinire a celor mai scumpe și arzătoare năzuințe naționale și populare a fost gîndită și ridicată viața noastră materială de astăzi. Pe aceeași linie, ea se însoțește, și în planul edificării vieții spirituale, al culturii, al creației artistice, cu îndemnul statornic spre cercetarea, scoaterea la lumină, difuzarea și fructificarea valorilor, în care se păstrează — tălmăcite în culori, în linii și volume, în cîntec și joc — darurile și dorurile creatoare ale poporului, fremătătoarea lui gîndire, robustețea și seninătatea temperamentului său, expresivitatea lui specifică. Alături de marea creație „ano-

PSA 2314/8

nimă", îmbinându-se cu ea, se impune și își pretinde o statornică și reală punere în valoare creația noastră cultă, rodită, sub impulsul vremilor, ca o mărturie permanent mobilizatoare a condițiilor de viață și a năzuințelor de eliberare și afirmare națională, de dreptate socială și de demnitate umană, hrănite de-a lungul veacurilor de masele populare.

Partidul pune un preț deosebit pe cunoașterea și pe cultivarea acestei creații, dincolo de alte considerente, datorită nealteratei ei esențe umaniste, mereu proaspetei sale forțe patriotic-educative. Integrarea ei și a bogatei ei tradiții în sfera culturii noastre artistice actuale nu e doar un act menit unei pioase sau academice aplecări asupra vastei oglinzi-document pe care clasicitatea o reprezintă în raport cu trecutul nostru de luptă, de jertfe, de victorii. Așa cum acest trecut pătrunde organic, cu tot ce e în el fervoare și măreție, în eforturile și cuceririle prezentului, literatura și arta înaintașilor sînt chemate să se reverse organic, cu ceea ce e în ele prin excelență caracteristic — profund naționalul lor sentiment al istoriei — asupra perspectivei și înțelegerii științifice, marxist-leniniste, cu care am fost învățați și sîntem deprinși să operăm în descifrarea curgerii timpului, în lămurirea și zugrăvirea prefacerilor ce-l însoțesc. Valorile culturale, artistice, actuale, iscate în freacățul revoluționar al construcției socialiste, urmărind ori propulsînd tumultul și liniile construcției, sînt create din această perspectivă și concepție științifică despre viață și rosturile vieții umane, și astfel, altoite pe vechiul trunchi, verificate, în substanța și tendințele lor, de zăcămintele tradiției, străbătute de străvechea sevă stilistică și emoțională a acesteia.

Pornind de la datele esențiale ale tradiției, lărgindu-i făgașul și sporindu-i zestrea, construim cultura și arta zilelor noastre. Nu e, firește, vorba de o operație epigonă, imitativă, o acomodare mecanică a tiparelor de ieri. E vorba de dezvoltarea neconținută a celui element inefabil, a celui timbru particular, care îi asigură la publicul nostru maxima receptivitate și care, în lume, îi asigură, în toate accepțiile cuvîntului, distincție. Eliade Rădulescu numea acest element „naționalitate”. „Naționalitatea” asigură producțiilor noastre artistice forța de a se demonstra, în primul rînd, intime cu problematica și istoria societății noastre socialiste, de a fi prin aceasta, convingătoare, dincoace de alte argumente ce ar opera pe alte trepte ale judecății și ale emoției. Tot „naționalitatea” îi asigură creației artistice perenitatea — dincolo de vremelnicia stilurilor și modalităților expresive în care ea ar cantona, sub forța determinantă a epocii, a spiritului și mentalității ce o stăpînesc. Și tot „naționalitatea” (adevărul acesta a fost de mult proclamat și verificat) asigură creației universalitate, deasupra, ba chiar împotriva oricăror tentative mimetice.

Fără îndoială, în această optică a valorificării zestrei noastre clasice-istorice, ca și în aceea a rezolvării subtilei dialectici marxiste dintre tradiție și inovație (cărora, de altfel, le consacram o parte din paginile acestui număr), inițiativele și eforturile făuritorilor noștri de frumos se cer mai larg desfășurate. Putem număra, e drept, o seamă de indiscutabile succese. Analiza și dezbaterrea acestor probleme rămîn permanent necesare. Ele sînt menite nu doar unor rezolvări teoretice, ci, mai cu seamă, unor rezultate concrete, superioare în creație, pretinse de însuși stadiul înalt al exigențelor actuale ale publicului nostru, ale construcției noastre socialiste, ale locului pe care țara și poporul nostru au ajuns să-l ocupe în lume. „Poporul român e chemat să făurească în mod conștient istoria prezentă a României”, a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, la recenta plenară a Consiliului național al cercetării științifice. „De felul cum vom munci astăzi, depinde ceea ce vor scrie istoricii de mine. Noi dorim ca ei să scrie că ne-am făcut datoria pe deplin față de patrie, față de popor.” Directivele Congresului al IX-lea al partidului sînt jaloane în măsură să ofere generațiilor de mine conturul înălțător și pilduitor al unei Români, mîndră de istoria ei de ieri și de astăzi. Pretutindeni, în construcția materială, așa cum o dovedesc documentele recente de partid și de stat, sarcinile

trase de Congres își găsească împlinire într-un ritm susținut, entuziast, unanim. Oamenii de artă, participanți în primele rînduri la construcția spirituală a țării, a istoriei sale prezente, înțeleg, la rîndul lor, înalta și patriotică misiune ce le revine, în marele proces al desăvîrșirii socialismului. Ei recunosc necesitatea ca eforturile lor creatoare să corespundă prin putere convingătoare, prin cantitatea și calitatea roadelor lor, cerințelor zilei. Ei sînt pătrunși de adevărul că, dintre aceste cerințe, cultivarea marilor noastre tradiții democratice, revoluționare, patriotice este cu precădere de avut în seamă, ca una ce stabilește o punte trainică nu numai între trecut și prezent, dar și între prezent și viitor.

În acest sens au avut loc în ultima vreme numeroase dezbateri și schimburi de opinii. În acest sens s-au purtat discuțiile la recenta plenară lărgită a Biroului executiv al Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă consacrată analizei activității teatrelor în stagiunea ce a trecut și a proiectului de repertorii al viitorului an teatral. S-a constatat, cu acest prilej, că prestigiul teatrului românesc s-a consolidat și că numeroase ecouri din presa internațională recunosc României o viață teatrală interesantă și evoluată. S-a vădit de asemenea, prin cercetări statistice, că gustul publicului nostru s-a maturizat și se modelează după complexe criterii de judecată și de preferințe, în funcție deopotrivă de tematica, de valoarea operelor și de valoarea reprezentării lor scenice. Față de această realitate spirituală, programele de creație ale dramaturgilor, ca și ale teatrelor, nu au putut rămîne indiferente. În adevăr, la accentul deosebit pus pe promovarea statornică a moștenirii noastre culturale, mai vechi și mai noi; la investigațiile atente și la selecțiile judicioase ale marilor opere clasice sau contemporane din cultura teatrală mondială, se adaugă și se așază în prim-plan producția dramatică originală, de inspirație patriotică, oglindind deopotrivă momentele înălțătoare ale trecutului ca și, mai ales, cele ale zilelor de azi. O seamă de scrieri, ca și o seamă de făgăduințe, venite din partea unor scriitori consacrați, ca și din partea unui număr relativ mare de debutanți, au pătruns de altfel în noul repertoriu. Dezbaterile consfătuirii au subliniat totuși că la acest capitol important al repertoriului, bucuria unor roade bogate cată a fi dublată de simț de răspundere în aprecierea și promovarea fiecărei lucrări în parte, pentru ca valoarea și eficiența lor să corespundă exigențelor de azi ale publicului și stadiului general al culturii noastre. S-au dat în această privință unele sugestii legate de rolul sporit al colaborării teatrelor cu autori dramatici, de formele variate în care debutanții ar putea găsi, în același timp, încurajare și posibilități de calificare a talentului lor. (Activizarea cenzurii la Uniunea Scriitorilor, spectacole experimentale etc.) Pe aceleași coordonate, teatrele au fost chemate să raporteze lucrările selectate la posibilitățile reale ale colectivelor lor, pentru a asigura, prin concepție și expresie, interpretări de maximă eficiență artistică, valorificînd deplin bogăția forțelor de care dispun, capabile să realizeze nu numai o stagiune bogată în evenimente artistice, dar și să lărgască drumul către un program creator, de perspectivă.

Operele artistice care să cînte fața de eroism, de înțelepciune și de construcție umană cu care au fost și sînt scrise mărețele pagini ale istoriei de azi a patriei noastre nu vor întîrzia, sîntem încredințați, să apară mai abundent, mai profunde, mai emoționante decît pînă acum. Vor fi aceste opere inspirate de ceea ce e determinant și mare în viața și în transformările vieții omului din țara noastră, de ceea ce îl conturează ca om al unei epoci de răscruce, în trăsurile, în faptele, în frămîntările, în întrebările, în prezența lui, pilduitoare deopotrivă față de propriul său destin, ca și față de destinul omenirii înseși. Omul de artă simte că actul creației lui e chemat să urce o treaptă nouă, spre autodepășire, spre desăvîrșire, pentru ca — deopotrivă cu toți cei ce în prezent construiesc conștient România de mîine — să poată spune, împăcat de împlinirea datoriei, că a răspuns chemării partidului, chemării istoriei.